24-мӗш ҫул тухать. Хакӗ 15 пус.

1941
НОЯБРЬ
15
ШАМАТКУН
270 (5985) №

Чӑваш Коммуни

Пӗтӗм тӗнчери пролетарисем, пӗрлешӗр!

ВКП(б) ОБКОМӖПЕ
ШУПАШКАР ХУЛА КОМИТЕЧӖН,
ЧАССР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕЧӖН
ТАТА ШУПАШКАР ХУЛА СОВЕЧӖН
ХАҪАЧӖ.

ҪАК КУНСЕНЧЕХ АВӐН ҪАПСА ПӖТЕРМЕЛЛЕ

Тырпулшӑн кӗрешни—тӑван ҫӗршывшӑн, пурнӑҫшӑн тата ирӗклӗхшӗн кӗрешни пулать. Ҫак лозунгпа ӗҫлеҫҫӗ республикӑри малта пыракан колхозсем. Вӗсем мӗнпур ӗҫе вӑрҫӑ вӑхӑтне тивӗҫлӗ пек туса пыраҫҫӗ. Республикӑри чылай колхозсем ялхуҫалӑх ӗҫӗсене вӗҫлесе ҫитерчӗҫ ӗнтӗ. Нумай колхозсем гектартан ҫӗршер пӑт тӗштырӑ туса илчӗҫ.

Иртнӗ ҫулсенче кая юлса пынӑ уйрӑм колхозсем кӑна мар, уйрӑм районсем те кӑҫал малти рете тухрӗҫ. Калинински, Чкаловски, Комсомольски, Елчӗк районӗсем уйри тырпулсене пуҫтарса кӗртес тата кӗлтесене капана хывас тӗлӗшпе лайӑх ӗҫлерӗҫ. Ҫак районсенче авӑн ҫапса пӗтернӗ колхозсен шучӗ кунран-кун ӳссе пырать. Чкаловски районри «Кзыл-Тан», Калинински районри «Чӑваш Коммуни», «Сутталла» тата ытти нумай колхозсем авӑн ҫапса пӗтернӗ, тупӑшсене валеҫсе пама хатӗрленеҫҫӗ.

Малта пыракан районсемпе пӗрлех уйрӑм районсем кая юлса пынине те палӑртмалла. Улатӑр, Куславкка, Йӗпреҫ, Первомайски районӗсенче уйри тырпулсене вырса тирпейлесси те юлса пычӗ, кӗлтесене турттарса капана хывасси тата авӑн ҫапасси те ҫителӗксӗр пулса пырать. Ҫак районсенчи хӑшпӗр колхозсенче тырпулсене тӑккаланӑ, анчах ҫавӑншӑн айӑплисене ку вӑхӑтччченех ответ тыттарман.

Тырпула тӑккалани—обществӑллӑ пурлӑх ҫине сӑтӑрҫӑлла пӑхни пулать. Тырпула тӑккалакансене тата ӑна тӗрлӗ майсемпе пӑсакансене ҫийӗнчех ответ тыттарас пулать.

Ҫанталӑк лайӑхланчӗ. Халӗ кашни колхозра авӑн ҫапас ӗҫе тивӗҫлипе туса пымалла.

ВКП(б) Центральный Комитечӗпе СССР Совнаркомӗ авӑн ҫапса пӗтерме срок палӑртрӗҫ. Ҫав срок тӑрӑх, декабрӗн 10-мӗш тӗлне авӑн ҫапса пӗтермелле. Ҫӗрӗҫ органӗсен, колхоз правленисен, ялсоветсен ялсенчи тата район центрӗсенчи мӗнпур вӑя мобилизацилемелле, авӑн ҫапас ӗҫе партипе правительство палӑртнӑ срокра вӗҫлесе ҫитермелле.

Правительство палӑртнӑ тӑрӑх, авӑн ҫапнӑшӑн, тӗштырӑ турттарнӑшӑн тата кӗлтене капана хывнӑшӑн натурӑпа хушса тӳлемелле тунӑ. Сӑмахран, молотилкӑпа ҫапнӑ кашни пӗр тонна тӗштырӑшӑн, пӗр центнер курӑк вӑрришӗн ӗҫкунӗ шутласа панисӗр пуҫне 10 килограмм таран тӗштырӑ пама ирӗк панӑ.

Тӑпачпа ҫапнӑ пӗр тонна тӗштырӑшӑн, пӗр центнер курӑк вӑрришӗн ӗҫкунӗ шутласа панисӗр пуҫне 25 килограмм таран тӗштырӑ памалла.

Комбайнпа тата МТС молотилкипе ҫапнӑ кашни пӗр тонна тӗштырӑшӑн, кашни пӗр центнер курӑк вӑрришӗн комбайнера е машиниста малтанхи йӗркепе тӳленисӗр пуҫне колхоз шутӗнчен 2 килограмм, штурвальнӑйпа трактористa пӗр килограмм таран тӗштырӑ памалла.

Государствӑна пама тӗштырӑ, курӑк вӑрри турттарса каякансене, итем ҫинчен склад патне тырӑ турттаракан колхозниксене кашни тонна-километршӑн 0,5 килограмм таран тӗштырӑ пама ирӗк панӑ.

Ушкӑнпа ӗҫленӗ чухне натурӑпа хушса тӳлессине ӗҫкунӗсене шутласа паракан йӗркепе ирттермелле.

Кӗлтесене хӑвӑртрах капана хывса ҫитерес тата колхозри тырпулшӑн колхозниксен ответлӑхне ӳстерес тесе, колхоз правленийӗсен колхозри кашни хуҫалӑха, хуҫалӑхри ӗҫлекенсене кура, 2—5-шер гектар капана хывма задани памалла. Кун пек чухне кӗлтесене капана хывнӑ кашни гектаршӑн ӗҫкунӗсемсӗр пуҫне 2 центнер таран улӑм памалла.

Ҫак условисемпе колхоз членӗнче тӑман ҫынсем те, вӗсем уборкӑра ӗҫлеҫҫӗ пулсан, усӑ курма пултараҫҫӗ. Анчах ҫакна шута илмелле: декабрӗн 10-мӗшӗччен кӑна натурӑпа хушса тӳлеҫҫӗ.

Ҫӗрӗҫ органӗсен тата ялхуҫалӑх специалисчӗсен ҫак условисене колхозниксемпе мӗнпур халӑха тӗплӗн ӑнлантарса памалла, декабрӗн 10-мӗшне авӑн ҫапас ӗҫе вӗҫлесе ҫитермелле.

Пирӗн республикӑри колхозниксемпе колхозницӑсем йывӑр условисенче те ялхуҫалӑх ҫулне ӑнӑҫлӑн вӗҫлӗҫ, тӑван ҫӗршыв валли фашистла захватчиксене ҫӗмӗрсе тӑкма кирлӗ чухлӗ тӗштырӑ парса тӑрӗҫ.

Халӑхсен ҫулпуҫӗ Сталин юлташ пирӗн ҫӗршыв, пирӗн халӑх умне пысӑк задачӑсем кӑларса тӑратрӗ. Мускав Совечӗн чаплӑ ларӑвӗнче тунӑ докладра Сталин юлташ ҫапла каланӑ: «...пирӗн колхозниксем, арҫынсемпе хӗрарӑмсем, хӑйсен уйхирӗсенче ывӑнма пӗлмесӗр ӗҫлени тата вӗсем фронтпа ҫӗршыва валли тырпул, аш-какай, промышленность валли чӗртавар ытларах та ытларах парса пыни кирлӗ»...

Сталин юлташ кӑтартуне пурнӑҫа кӗртессишӗн партипе совет организацисен тата ҫӗрӗҫ органӗсен ҫине тӑрса ӗҫлемелле.

Совет Информаци Бюровӗнчен

Ноябрӗн 13-мӗшӗнчи каҫхи пӗлтерӳ

Ноябрӗн 13-мӗшӗнче пирӗн войскӑсем противника хирӗҫ мӗнпур фронтсенче ҫапӑҫусем туса пынӑ.

Тӗплӗн палӑртнӑ даннӑйсем тӑрӑх, ноябрӗн 11-мӗшӗнче нимӗҫсенне малтан пӗлтернӗ пек 25 самолет мар, 36 самолет персе антарнӑ.

Ноябрӗн 12-мӗшӗнче нимӗҫсен 20 самолетне пӗтерсе тӑкнӑ. Пирӗн 5 самолет пӗтнӗ.

Ноябрӗн 13-мӗшӗнче Мускав патӗнче нимӗҫсен 2 самолетне персе антарнӑ.

Ноябрӗн 5-мӗшӗнчен пуҫласа ноябрӗн 10-мӗшне ҫитиччен Баренцово тинӗсӗнче пирӗн карапсем противникӑн 9000 тонна водоизмещениллӗ икӗ транспортне путарнӑ.

Балти тинӗсӗнче пирӗн карапсем противникӑн 13.000 тонна водоизмещениллӗ 3 транспортне путарнӑ.

* * *

Пирӗн авиаци ноябрӗн 12-мӗшӗнче нимӗҫсенне 47 танк, 11 танкеткӑпа бронемашина, пехота ларса пыракан тата ҫар грузӗсем тиенӗ 300 автомашинӑна, тӗрлӗ калибрлӑ 29 оруди тата противникӑн пехотине пӗр полка ҫити пӗтерсе тӑкнӑ.

* * *

Хура тинӗс флочӗн авиацийӗ икӗ кун хушшинчи ҫапӑҫусенче тӑшманӑнне 48 самолет, пехота ларса пыракан тата ҫар грузӗсем тиенӗ 20 автомашинӑна, нумай лавсем тата темиҫе зенитнӑй установка пӗтерсе тӑкнӑ.

* * *

Ленинград фронтӗнчи участоксенчен пӗринче ҫапӑҫакан Барышников юлташӑн танковӑй чаҫӗ пӗр уйӑх хушшинче нимӗҫсенне 8 танк, 48 противотанковӑй оруди, 36 миномет, 12 станковӑй пулемет тата тӑшманӑн пехотине пӗр батальона ҫити пӗтерсе тӑкнӑ. Танкистсем 5 танк, 5 оруди, 8 пулемет тата ытти трофейӑсем те тытса илнӗ.

* * *

Орел облаҫӗнчи партизансен отрячӗсем нимӗҫсен войскисем ҫине хӑюллӑн пыра-пыра тапӑнаҫҫӗ. Нумаях пулмасть, З. юлташ командир пулса ертсе пыракан партизансен отрядӗнчи боецсем нимӗҫ салтакӗсен роти ҫине пеме пуҫласа 20 фашистран кая мар пӗтерсе тӑкнӑ.

Г. районӗнче нимӗҫсем обмундировани склачӗ тунӑ пулнӑ. Партизансем склад территорийӗ ҫине пӗр вӑхӑтрах темиҫе енчен пырса кӗнӗ те склад ҫурчӗсем ҫине ҫунакан шӗвек тултарнӑ бутылкӑсем ывӑтнӑ. Пушар пулнипе тӗрлӗ обмундировани нумай пӗтнӗ. Ҫак тытӑҫура нимӗҫсен 40 салтака ҫити вилнӗ тата аманнӑ.

Партизансен ҫак отрячӗх октябрӗн 30-мӗшӗнче Д. районӗнче нимӗҫсен Норвегипе Финляндирен илсе килнӗ йӗлтӗрӗсене питӗ нумай ҫунтарса янӑ.

Орел облаҫӗнчи партизансен отрячӗсенче ятарласа организациленӗ подрывниксен групписем фашистла захватчиксене нумай сиен кӳреҫҫӗ. Чугунҫул рабочийӗсенчен тӑракан партизансен отрядӗнчи подрывниксем ноябрь уйӑхӗнче темиҫе кун хушшинчех икӗ кӗпере, нимӗҫсен боеприпассем турттарса пыракан 7 автомашинине взрыв туса аркатнӑ тата фашистла салтаксем ларса пыракан поезда ӳпентерсе янӑ.

Ноябрӗн 14-мӗшӗнчи ирхи пӗлтерӳ

Ноябрӗн 14-мӗш ыран тенӗ чух ҫӗрле пирӗн войскӑсем пур фронтсенче те противника хирӗҫ ҫапӑҫусем туса пынӑ.

* * *

Павлович юлташӑн чаҫӗ, фронтӑн Ҫурҫӗр-Хӗвеланӑҫ енчи участокӗсенчен пӗринче кӗрешекенскер, нимӗҫсене хирӗҫ вӑйлӑн ҫапӑҫнӑ хыҫҫӑн К. ялне йышӑнса илнӗ. Пирӗн войскӑсем противникӑн 19 автомашинине, 82 орудине, боеприпассен складне, винтовкӑсемпе автоматсем нумай тытса илнӗ.

* * *

Ленинград фронтӗнчи участоксенчен пӗринче кӗрешекен Лушников чаҫӗн артиллерисчӗсем икӗ кун хушши пынӑ ҫапӑҫусенче нимӗҫсен йывӑҫсемпе тӑпраран тунӑ 10 укреплениине ҫӗмӗрнӗ, 17 пулемет тата 13 миномет пӗтерсе тӑкнӑ.

* * *

Вилнӗ тата тыткӑна лекнӗ нимӗҫ салтакӗсем ҫумӗнче тупнӑ ҫырусем кӑтартса панӑ тӑрӑх, Германире Гитлерӑн захватчикла вӑрҫӑсем туса пырас авантюристла политики ҫине тарӑхни ӳссе пырать. Адольф Риль ефрейтор патне унӑн ашшӗ ҫапла ҫырать: «...Эпӗ санӑн ҫырӑвусене вулатӑп та манӑн чӗре юнпа тулса ларать. Аннӳ куҫҫуль тӑксах макӑрать, ҫак телейсӗр вӑрҫа ылханать. Эпир куҫа хупмасӑр пӗрмаях сан ҫинчен шутлатпӑр. Эпир пӗрпӗрне курайӑпӑр-ши: эпир, ватӑ ҫынсем, сире мӗншӗн тата ӑҫта хӑваласа кайнине ниепле те ӑнланаймастпӑр. Нимӗҫсен юнне халӗ мӗншӗн тӑкаҫҫӗши?»

Ефрейтор Рихард Фельстер хӑйӗн арӑмӗнчен ҫакӑн пек ҫыру илнӗ: «...Эпӗ нихӑҫан та хальхи пек йывӑр пурнӑҫпа пурӑнман. Ылханлӑ пурнӑҫ. Хамӑрӑн пӗчӗк ачасен пурнӑҫне ҫӑмӑллатас тесе эпӗ нимӗн тума та вӑй ҫитерейместӗп. Ҫак тискер вӑрҫӑ пӗтессе пурте тӳсеймесӗр кӗтеҫҫӗ». Матильда Галерт хӑйӗн упӑшкине ҫапла ҫырса пӗлтерет: «... Пире тӳсме тата ним чӗнмесӗр пурӑнма хушаҫҫӗ. Ҫакӑн пек хӗнхурсене пӗрмаях тӳссе пурӑнма питех те йывӑр, ним чӗнмесӗр пурӑнма унтан та йывӑртарах, мӗншӗн тесен кӑшкӑрас тата йӗрес килет».

Вельберф салтакӑн ашшӗ-амӑшӗсем ывӑлӗ патне ҫапла ҫыраҫҫӗ: «...Эсӗ сывӑ тавӑрӑнсан питех те лайӑх пулӗччӗ. Мӗн пирки ҫавтери нумай ҫынсене вӗлереҫҫӗ-ха? Кашни кунах вилнисен вӑрӑм списокӗсене пичетлеҫҫӗ: пирӗн те жертвӑсем пур. Питех те вӑрӑм списоксем пичетлеме пулнӑ пулӗччӗ. Англи летчикӗсем пирӗн пата час-часах киле-киле каяҫҫӗ. Минна ҫырса пӗлтернӗ тӑрӑх, Боркумра положени йывӑр, Мюнстерта вара пӗтӗмпех аркатса тӑкнӑ. Кельнра та пурнӑҫ питӗ начар. Эссенпа Бременра та ҫавӑн пекех».

* * *

Октябрьти Социализмлӑ Аслӑ Революци 24 ҫул тултарнине ӗҫҫыннисем производствӑра ҫӗнӗ ҫӗнтерӳсем тунипе уявларӗҫ. Ноябрӗн 7-мӗшӗнче Сталиннефть трестӗнчи (Баку) виҫҫӗмӗш промысла коллективӗ нефть кӑларассине 20 тонна ытла ӳстернӗ. Ултӑмӗш промыслари Алекпер Заде мастерӑн бригади 10 ҫул ытла ӗҫлемесӗр тӑнӑ скважинӑна ӑнӑҫлӑн юсаса пӗтернӗ. Ноябрӗн 9-мӗшӗнче скважинӑран нефть илме тытӑннӑ. Бакури Берия ячӗпе тӑракан машиностроени заводӗнчи токарьсем, строгальщиксем, литейщиксем Сталин юлташ выступленине производствӑра пысӑк ҫитӗнӳсем тунипе паллӑ тунӑ. Ноябрӗн 6-мӗшӗнче Сталин юлташӑн докладне радио тӑрӑх итленӗ хыҫҫӑн токарь Василий Ермаков сталинла вахтӑна тӑнӑ. Виҫӗ кун хушшинче вӑл 12 норма тултарнӑ. Заводри чи лайӑх стахановецсенчен пӗри Андриасов юлташ ертсе пыракан ҫамрӑксен бригади виҫӗ норма тултарнӑ. Ноябрӗн 9-мӗшӗнче завод коллективӗ, фронт валли васкавлӑ задание пурнӑҫа кӗртсе, октябрьти хӑвӑртлӑхсенчен 15 хут пысӑкрах хӑвӑртлӑхсемпе ӗҫленӗ. Халӗ завод васкавлӑ ҫӗнӗ заказ илнӗ. Рабочисем ҫав заказа пурнӑҫа кӗртмелли срока 6 хут кӗскетме сӑмах параҫҫӗ.

ПУРНЕ ТЕ ҪАР ӖҪНЕ ВӖРЕНТЕССИ

ҪАР ӖҪНЕ ВӖРЕНСЕ ТУХРӖҪ

КОМСОМОЛЬСКОЕ. Ҫӗнӗ Мӑратри вӗренӳ пунктне пӗрремӗш черетре ҫар ӗҫне вӗренме пуҫнисем 110 сехетлӗ программӑна вӗренсе тухрӗҫ. В. Аксянов, М. Портнов, У. Мурзаев, М. Уткин, А. Ласточкин, Г. Шуряшкин боецсем пур дисциплинӑсем тӑрӑх та отлично вӗреннӗ. Вӗсем 3 патронран персе, 24-ран пуҫласа 28 очко таран илчӗҫ.

Боецсем вӗренӳре хӑйсене кирлӗ пулакан хатӗрсене — винтовка, граната макечӗсене, кӗреҫесене туса хатӗрленӗ. 2 танкетка макечӗ туса, вӗсемпе вӗренӳре анлӑн усӑ курчӗҫ.

Политрук Майков юлташ кашни ирех 25 минута хушши политинформаци ирттерчӗ.

Отлично вӗренсе пӗтернӗ В. Аксянов фронта тухса кайрӗ.

— Эпӗ ялта ҫар ӗҫне вӗреннисене асра тытса, хамӑн пӗлӗве малаллах ӳстерсе пыма тӑрӑшӑп. Фронтра кашни пенӗ пуляпа кирлӗ вырӑнсене лектерсе, юнлӑ фашизма пӗтерме чунтан тӑрӑшӑп, — тесе каларӗ вӑл.

В. ВИКТОРОВ.

ПВХО нормине панӑ

КАЛИНИНО. Мӑн Явӑш ялсоветне кӗрекен колхозсен членӗсем хушшинче сывлӑшран килсе тапӑннинчен тата химиллӗ тапӑнуран сыхланма вӗренессине лайӑх организациленӗ. Ҫак ӗҫе лайӑх организациленине пула, колхозниксем занятисене йӗркеллӗ ҫӳрерӗҫ. Ҫак кунсенче ялсоветне кӗрекен колхозсенчи 284 ҫын ПВХО нормине пачӗҫ.

М. Я.

Мӗнпур фронтсене, армисене, танксен дивизийӗсене, бригадисене

ССР СОЮЗӖН ОБОРОНА ХАЛӐХ КОМИССАРӖН

ПРИКАЗӖ

1941 ҫулти ноябрӗн 11-мӗш. № 337. Мускав хули.

Танксен тӑваттӑмӗш бригадин ятне улӑштарса ӑна танксен пӗрремӗш гвардейски бригади тесе ят парасси ҫинчен

Танксен тӑваттӑмӗш бригади, октябрӗн 4-мӗшӗнчен пуҫласа октябрӗн 11-мӗшчен паттӑррӑн тата пултаруллӑн ҫапӑҫса, противникӑн вӑйӗ чылай ытларах пулнӑ пулсан та, ӑна пысӑк ҫухатусем тӳстерчӗ тата хамӑр войскӑсене пухса пӗтӗҫтернӗ вӑхӑтра хӳтӗлесе тӑрас енӗпе бригада умне лартнӑ задачӑна пурнӑҫа кӗртрӗ. Фашистсен икӗ танковӑй дивизине тата пӗр мотодивизине малалла пыма чарнӑ, пирӗн танксен тӑваттӑмӗш бригадин мухтавлӑ боецӗсемпе командирӗсем ҫав дивизисене питӗ пысӑк ҫухатусем кӳнӗ. Бригада противникӑн 3-мӗшпе 4-мӗш танковӑй дивизийӗсене тата мотодивизине хирӗҫ хаяррӑн ҫапӑҫнӑ хыҫҫӑн, фашистсен 133 танк, 49 оруди, 8 самолет, боеприпассем тиенӗ 15 тягач, пӗр полк таран пехота, 6 миномет тата ытти хӗҫпӑшалсем пӗтнӗ. Танксен тӑваттӑмӗш бригадин ҫухатӑвӗсем пӗрерӗн ҫеҫ шутланаҫҫӗ.

Бригада отлично ҫапӑҫни тата унӑн ӑнӑҫлӑхӗсем акӑ мӗнрен килнӗ:

1. Бригада пӗрмаях ҫапӑҫса разведка туса пынӑ;
2. Танксем мотопехотӑпа тата артиллерипе тачӑ ҫыхӑну тытса ҫапӑҫнӑ;
3. Засада тӑвассипе ударнӑй группа ҫапӑҫассине пӗрле ҫыхӑнтарса, танксемпе тӗрӗс усӑ курса пынӑ;
4. Личнӑй состав хастаррӑн тата кар тӑрса ҫапӑҫнӑ.

Танксен тӑваттӑмӗш бригадин кӗрешӗвӗ фашистла захватчиксене хирӗҫ пыракан отечественнӑй вӑрҫӑра Хӗрлӗ Ҫар чаҫӗсемшӗн пример пулса тӑмалла.

Ҫакӑн пек приказ паратӑп:

1. Паттӑррӑн тата пултаруллӑн ҫапӑҫнӑшӑн танксен тӑваттӑмӗш бригадине малашне: танксен 1-мӗш гвардейски бригади тесе чӗнмелле;
2. Танксен 1-мӗш гвардейски бригадин командирне танковӑй войскӑсен генерал-майорне Катуков юлташа ҫапӑҫура хӑйсене ытларах палӑртнӑ боецсемпе командирсене правительство наградине памашкӑн тӑратма хушатӑп;
3. ГАБТУ начальникне тата ГАУ начальникне танксен 1-мӗш гвардейски бригадине штатпа пӑхнӑ чухлӗ пулмалла туса боевой машинӑсемпе хӗҫпӑшалсем хушса пама хушатӑп.

ССР Союзӗн Оборона Халӑх Комиссарӗ И. СТАЛИН.

Хӗрлӗ Ҫарӑн генеральнӑй штаб начальникӗ, Совет Союзӗн маршалӗ Б. ШАПОШНИКОВ.

Сталин юлташӑн сӑмахӗ ҫине ӗҫҫыннисем конкретнӑй ӗҫпе ответлеҫҫӗ

Ҫӗнӗ ҫӗкленӳ

КАНАШ. Вагонсем юсакан заводри рабочисемпе инженерла-техникла работниксем Сталин юлташ Мускав Совечӗн чаплӑ ларӑвӗнче тунӑ доклада тата Хӗрлӗ Ҫар парадӗнче каланӑ сӑмаха итленӗ хыҫҫӑн, ҫулпуҫӑн чӗнӗвӗ ҫине ответлесе, татах та вӑйлӑнрах ӗҫлеме пуҫларӗҫ.

Тимӗрҫӗ цехӗнче ӗҫлекен тимӗрҫӗ Федин юлташ, ВКП(б) членӗн кандидачӗ, хӑйӗн молотобоецӗпе Тронин юлташпа пӗрле ӗҫлесе, ноябрӗн 10-мӗшпе 11-мӗш кунӗсенче виҫшер норма панӑ. Тимӗрҫӗ Миронов юлташпа молотобоец Савельев ҫав кунсенчех нормӑна 282 процент тултарнӑ.

Инструментальнӑй цехра фрезеровщик Николаев юлташ ноябрӗн 11-мӗшӗнче заданине 325 процент пурнӑҫа кӗртнӗ. Вагон цехӗнче ӗҫлекен слесарьсен Шилов бригади нормӑна 220 процент, Коваль бригади—206 процент тултарнӑ. Ҫав кунах механически цехри сверловщица Фирсова нормӑна 271 процент, строгальщик Охрименко—296 процент тултарнӑ.

Рабочисен хастарлӑхӗ пысӑк. Вӗсем вӑхӑта-мӗне пӑхмасӑр, хӑйсене шеллемесӗр ӗҫлесе, тӑван ҫӗршыва валли продукци нумайрах туса кӑларма тӑрӑшаҫҫӗ.

Сталин юлташӑн сӑмахӗсем ҫинчен пур цехсенче те докладсем пулнӑ. Халӗ ҫав историллӗ выступленисене тӗплӗн вӗренес ӗҫе организацилетпӗр.

Г. СОРОКИН.
Партбюро секретарӗ.

* * *

Сталин юлташ Мускав Совечӗн чаплӑ ларӑвӗнче тунӑ доклада тата Хӗрлӗ Ҫарӑн парадӗнче каланӑ сӑмаха Шӑпкасри (Шупашкар р.) «Правда» промартельре ӗҫлекенсем радио тӑрӑх пысӑк тимлӗхпе итленӗ. Кайран митинг туса ирттернӗ, унта Сталин юлташӑн доклачӗпе сӑмахне тепӗр хут вуласа тухнӑ. Митингра бригадир Степанов ҫапла каларӗ:

— Эпир Октябрь уявӗ умӗнхи ӑмӑртӑва хутшӑнса ҫӗнӗ ҫитӗнӳсем турӑмӑр. Манӑн бригада октябрь уйӑхӗнчи плана 333 процент тултарчӗ. Ҫулпуҫ сӑмахӗ пире тата чаплӑрах ӗҫлеме хушать. Эпир Хӗрлӗ Ҫар боецӗсем валли кӗрӗк пиншаксем ҫӗлеме тир тӑватпӑр. Пирӗн тирсене пахалӑхлӑ тумалла. Малашне эпир нормӑна 200 процентран кая мар тултарса пыма пулатпӑр.

Митингра ҫитмӗл ҫула ҫитнӗ Ф. Егоров юлташ та сӑмах тухса каламасӑр чӑтаймарӗ.

— Эпӗ ватӑ ӗнтӗ, — терӗ вӑл, — анчах артель шанса панӑ ӗҫе тивӗҫлипе туса пыратӑп. Пирӗн ҫулпуҫ чӗнсе каланине ӗҫпе ответлемелле. Малтанхи вӑхӑтра эпӗ хамӑн нормӑна 135 процент тултарса пынӑ пулсан, халӗ 162 процент тултарса ӗҫлетӗп.

Промартельре ӗҫлекенсем хушшинче производствӑллӑ ҫӗнӗ ҫӗкленӳ вӑйланса пырать. Ҫулпуҫ чӗнсе каланине ответлесе, вӗсем ытларах продукци туса кӑларассишӗн, ӗҫ тухӑҫлӑхне ӳстерессишӗн пӗр-пӗринпе ӑмӑртаҫҫӗ.

«Правда» промартель ҫулталӑкри плана ноябрӗн 1-мӗшӗ тӗлне тултарчӗ. Халӗ рабочисем тӑваттӑмӗш кварталти плана декабрӗн 1-мӗшӗ тӗлне тултарассишӗн кӗрешеҫҫӗ.

И. ВАСИЛЬЕВ.

Агитатор ӗҫре

Халӑхсен ҫулпуҫӗ Сталин юлташ Мускав Совечӗн чаплӑ ларӑвӗнче тунӑ доклада тата Хӗрлӗ Ҫар парадӗнче каланӑ сӑмаха радио тӑрӑх итлесенех Е. Мальков юлташ хӑйӗн участокне — фермӑна пынӑ. Вӑл фермӑра ӗҫлекенсене Сталин юлташ доклачӗ ҫинчен тӗплӗн ӑнлантарса панӑ. Доклад пичетленсе тухнӑ хаҫата алла илсен, Мальков юлташ ӑна фермӑра ӗҫлекенсемпе тепӗр хут тӗплӗн вуласа тухнӑ.

Сталин юлташ доклачӗпе сӑмахӗ фермӑри работниксен ӗҫлес хастарлӑхне татах та ытларах ҫӗклерӗ.

— Эпир,—теҫҫӗ вӗсем,—ҫӗршыв ыйтнине пурне те пама тивӗҫлӗ. Мӗншӗн тесен тӑван ҫӗршыв пысӑк хӑрушлӑхра. Сталин юлташ ҫӗршыв умне, ӗҫҫыннисем умне пысӑк задачӑсем кӑларса тӑратрӗ. Пирӗн ҫӗршыва чуралӑха чикес шутпа сӗмсӗрленсе кӗнӗ нимӗҫ оккупанчӗсене пурне те пӗр ҫын юлмиччен пӗтерсе тӑкма пирӗн ывӑна пӗлмесӗр ӗҫлемелле, фронтпа ҫӗршыва валли тырпул, аш-какай ытларах та ытларах парса тӑмалла. Малашне эпир нихӑҫанхинчен те лайӑхрах ӗҫлеме, выльӑх-чӗрлӗх ӗрчетмелли плана ӑнӑҫлӑн тултарса пыма, выльӑхсен продуктивноҫне ӳстерме, ҫавна май Хӗрлӗ Ҫара аш-какай тата ытти продуктсем парса пулӑшса тӑма пулатпӑр.

Фермӑри выльӑх пӑхакансем, ӗне сӑвакансем пурте пӗр-пӗринпе ӑмӑртса ӗҫлеҫҫӗ. Ҫав ӑмӑртӑва Мальков юлташ хӑй ертсе пырать. Ҫавӑнпа ӗнтӗ фермӑра ӗҫлекенсем Мальков агитатора юратаҫҫӗ, унӑн сӑмахӗсене тимлӗн итлеҫҫӗ.

Мальков юлташ чылайранпа фермӑра агитатор пулса ӗҫлет. Вӑл партипе правительствӑн решенийӗсене ҫийӗнчех фермӑри работниксем патне ҫитерет, вӗсене пурнӑҫа кӗртсе пыма пулӑшать. Мальков выльӑхсен продуктивноҫне ӳстерес тӗлӗшпе сахал мар ӗҫленӗ. Ахальтен мар колхоз майӑракаллӑ шултӑра выльӑх, сысна, сурӑх, чӑх-чӗп ӗрчетмелли плансене ирттерсе тултарнӑ.

Фермӑри чи лайӑх доярка хӑйне ҫирӗплетсе панӑ ӗнесенчен сӗт суса илмелли ҫулталӑкри плана август уйӑхӗнчех тултарнӑ. М. Игнатьева пӑхакан пӑрусем кашни талӑкра 350—400-шер грамм хутшӑнса пыраҫҫӗ. Кӑҫал пӗр сӗт-ҫу фермиkӑна колхоза 30 пин тенкӗ тупӑш парать.

Мальков колхозри чи лайӑх агитаторсенчен пӗри. Вӑл фермӑра ӗҫлекенсене сывлӑшран килсе тапӑннинчен тата пушарсенчен сыхланма вӗрентес тӗлӗшпе те начар мар ӗҫлерӗ.

Н. ЦВЕТКОВ,
И. ЛЬВОВ.

«Пионер» колхоз.
Етӗрне р.

Хӗрлӗ Ҫар боецӗсем валли— ӑшӑ тумтирсем

Малта пыракан колхозсем

ВАРМАР. (**«Чӑваш Коммуни» корр.**). Тӑван ҫӗршыва паттӑррӑн сыхлакансем валли пухнӑ ӑшӑ тумтирсемпе япаласем районри склада кашни кун килсе тӑраҫҫӗ. Малтанлӑха шутланӑ тӑрӑх, октябрь вӗҫӗ тӗлне районри ӗҫҫыннисем 2237 тир, 1305 килограмм ҫӑм, 250 мӑшӑр ҫӑматӑ, 396 ҫӗлӗк, 20 фуфайка, 22 шалавар, 465 алшӑлли, 370 мӑшӑр тӑла, 285 мӑшӑр носки, 375 мӑшӑр перчатка т. ыт. япаласем панӑ.

Вӗсенчен тирсемпе ҫӑмсене тума панӑ, ытти ӑшӑ япаласене Хӗрлӗ Ҫар чаҫӗсене ӑсатнӑ.

«Универсал» промысла артелӗ тир тума килӗшнӗ. Ку таранччен темиҫе ҫӗр тир туса кӑларнӑ. Тунӑ тирсенчен ҫывӑхри колхозсенчи ҫӗвӗҫсем кӗрӗк пиншаксем ҫӗлеҫҫӗ. «Хӗрлӗ Шӑхаль» колхозӑн мастерскойӗ «Хӗрлӗ Мӑрат», «Большевик» тата «Социализм» колхозсен тирӗсене тӑвать. «Аниш» тата «Пионер» колхозсем ҫӑматӑсем йӑвалаҫҫӗ.

Кашни колхозникпа колхозница Хӗрлӗ Ҫар воинӗсене ӑшӑ тумлантарма тӑрӑшать. Ҫӗнӗ Вӗренерти «Хӗрлӗ Мӑрат» колхоз членӗсем 12 мӑшӑр ҫӑматӑ, 11 ҫӗлӗк, 45 тир, 57 килограмм ҫӑм, 17 мӑшӑр чӑлха, 15 мӑшӑр алшиш т. ыт. те пухса панӑ. Колхозниксем, комсомолкӑсем халӗ татах алшишсемпе чӑлхасем ҫыхаҫҫӗ. Колхоз председателӗ коммунист Григорьев юлташ ӑшӑ тумтирсем пухас ӗҫе вӑхӑтӑн-вӑхӑтӑн мар, кулленех туса пырать.

«Арапуҫ» колхоз членӗсем кашниех 1—2 япала парса Хӗрлӗ Ҫара пулӑшма пулнӑ. Октябрь уйӑхӗ вӗҫне 30 мӑшӑр ҫӑматӑ, 83 тир, 67 килограмм ҫӑм, 28 мӑшӑр алшиш, 26 мӑшӑр чӑлха, минтер пичӗсем панӑ. Пухнӑ тирсене ҫийӗнчех туса кӗрӗк пиншаксем ҫӗлеме тытӑннӑ, ҫӑмран чӑлхасемпе алшишсем ҫыхаҫҫӗ.

Энтриялӗнчи совет работникӗсемпе учительсем ӑшӑ тумтирсем пухас ӗҫ тавра агитаципе пропагандӑна анлӑн сарса янӑ. Юлашки кунсенче кӑна колхозниксем Хӗрлӗ Ҫар боецӗсем валли татах 165 япала панӑ. Кунсӑр пуҫне, оборона фондне 114 тенкӗ укҫа, 2600 тенкӗлӗх заем облигацийӗсем хывнӑ.

Т. ИВАНОВ.

Колхозниксен пулӑшӑвӗ

КАЛИНИНО. Хӗрлӗ Ҫара пулӑшса тӑнинче колхозниксен ӑшӑ кӑмӑлӗ, вӗсем Хӗрлӗ Ҫара чӗререн юратни, фашистла йытӑсене вилӗм сунни уҫҫӑн палӑрать. Оборона фондне панӑ парнесем мухтавлӑ Хӗрлӗ Ҫарӑн хӑватне татах та ӳстерме пулӑшнине колхозниксем аван ӑнланаҫҫӗ.

Акӑ, Анат Карачурари «Социализм ҫулӗпе» колхоз членӗ М. Михайлов юлташ пӗр тир, 400 грамм ҫӑм тата хӑй ӗҫлесе тунӑ 7 ӗҫкунне оборона фондне панӑ. М. Михайлов юлташ колхозра та активлӑн ӗҫлет.

Уйкас Юнтапари колхоз членӗ З. Шестаков юлташ 8 мӑшӑр ҫӑматӑ йӑвалаcа панӑ. Тури Карачурари «Ленин ҫулӗпе» колхоз членӗсем те Хӗрлӗ Ҫар валли ӑшӑ тумтирсем парса пулӑшаҫҫӗ. Ку колхозри С. Ильин, А. Кудрявцев, Г. Владимиров юлташсем кашни пӗрер тир, ҫуршар кило ҫӑм, пӗрер ӑшӑ кӗпе панӑ. Асӑннӑ колхозри Е. Зołова, А. Владимирова, А. Ефимова колхозницӑсем Хӗрлӗ Ҫара ӑшӑ чӑлхасем ҫыхса, минтер пичӗсем хатӗрлесе парса пулӑшнӑ.

Ҫавӑн пекех тата Аҫӑмҫырминчи «Коминтерн» колхоз членӗ М. Кулаевская юлташ 2 килограмм ҫӑм, пӗр мулаххай тата пӗр мӑшӑр алшиш панӑ.

М. ЯСТРАН.

* * *

ПӐРАЧКАВ. «Факел» колхоз ялхуҫалӑх ӗҫӗсене вӗҫлес тӗлӗшпе районта малта пырать. Вӑл государство умӗнчи мӗнпур обязательствӑсене вӑхӑтра тултарнӑ. 1942 ҫулта аш-какай тӑратмалли плана 65 процент пурнӑҫа кӗртнӗ.

Колхозниксемпе колхозницӑсем фронта мӗн кирлине пурне те парса пулӑшма тӑрӑшаҫҫӗ. Колхозниксем хушшинче Хӗрлӗ Ҫар боецӗсем валли ӑшӑ тумтирсем пухасси пысӑк ҫӗкленӳпе пырать. Колхозниксем 150 килограмм ҫӑм, 80 тир, кӗрӗк пиншаксем, 30 мулаххай тата ытти япаласем пухса панӑ.

И. Шумилова тата А. Шумилова колхозницӑсен ывӑлӗсем Хӗрлӗ Ҫарта. Вӗсем иккӗшӗ те пӗрер кӗрӗк пиншак панӑ. Колхоз председателӗ Хӗрлӗ Ҫар боецӗсем валли ваттӑ хурса ҫӗленӗ пӗр пиншак, тепӗр мулаххай, пӗр килограмм ҫӑм, икӗ тир тата алшиш панӑ.

Кусемсӗр пуҫне, колхоз тӑван ҫӗршыв оборонин фондне икӗ тонна тӗштырӑ, 50 килограмм пыл тата 50 килограмм ҫӑм панӑ.

Т. НИКИТИН.

ДЕЙСТВУЮЩИ АРМИ. Совет штурмовикĕсем Хĕрлĕ Çарăн çĕр çинчи чаçĕсемпе çыхăнса тăрса, Ленин хули патнелле пымалли çулсем çинче нимĕç фашисчĕсене пĕр шеллемесĕр пĕтерсе пыраççĕ. **Ӳкерчĕк çинче:** Штурмовиксем тăшмана аркатмашкăн сывлăша вĕçсе хăпарас умĕн. **Л. Айзенштейн** фотоӳкерчĕкĕ (ТАСС фотохроники).

Отечественнăй аслă вăрçă фрончĕсенче

СОВЕТ ЛЕТЧИКĔСЕМ АМЕРИКА САМОЛЕЧĔСЕМ ÇИНЧЕ

Ку аэродром çинче халиччен курман самолетсем тăраççĕ. Вĕсене симĕсрех сăрпа сăрланă. Вĕсен форми совет истребителĕсенчен урăхларах. Вĕсем Америкăран илсе килнĕ машинăсем. Çак кунсенче вĕсене Арсеньев капитанăн эскадрильине панă. Вĕсемпе вĕçеççĕ те ĕнтĕ. Халĕ те акă летчик-истребительсем моторсене ĕçлеттерсе пăхса, приборсем, аппаратура тата машинăна тытса пымалли рульсем юсавлине татах та тепĕр хут тĕрĕслесе тухрĕç. Сывлăшри боецсем çапăçăва тухма хатĕр. Капитан, командный пунктран приказ кĕтсе, телефон аппарачĕ патĕнче пĕр таталмасăр тăрать. Часах Арсеньев хĕрлĕ ракетăпа сигнал парать. Моторсем кĕрлесе кайрĕç. Истребительсем сывлăшалла çĕкленме тытăнчĕç. Аэродром тăрăх çăмăллăн чупса кайнă хыççăн летчиксем хăвăрттăн çӳлелле хăпарса пыраççĕ.

Америка машинисем сывлăшра тикĕс тытăнса тăраççĕ тата питех те хăвăрт вĕçеççĕ. Вĕсен хăшпĕр çитменлĕхсем те пур, анчах пирĕн пилотсем ăста пулнипе вĕсен çитменлĕхĕ палăрсах каймасть. Нумаях пулмасть алла илнĕ истребительсем опытлă совет летчикĕсене лайăх пăхăнса пыраççĕ.

25 çулти капитан Арсеньев тăшман авиацине хирĕç çапăçнă çĕрте хăйĕн мастерлăхне пĕрре кăна мар кăтартса панă. Çапăçура хăюлăхпа паттăрлăх кăтартнăшăн ăна виçĕ хутчен Хĕрлĕ Ялав орденĕпе наградăланă. Совет машини çинче вĕçсе, вăл фашистсен 10 самолетне персе антарнă. Халĕ капитан Арсеньев Америка истребительне вĕренсе алла илнĕ. Çĕнĕ машина çинче те вăл питĕ ăста вĕçет.

Арсеньевăн эскадрильи кĕрекен пĕтĕм часть Америка истребителĕсемпе хĕçпăшалланнă. Çĕнĕ техникăна пирĕн летчиксем темиçе кун хушшинчех вĕренсе алла илчĕç. Америка машинисемпе пуринчен малтан 3-мĕш рангри çар инженерĕ Грачев паллашса çитнĕ. Техниксен группипе пĕрле вăл машинăсене пухнă çĕрте ĕçленĕ. Пирĕн çынсем çак ĕçе срокпа кăтартнинчен икĕ хут хăвăртрах туса çитернĕ. Совет техникĕсемпе инженерĕсем çĕнĕ машинăсене хăвăрттăн вĕренсе пынинчен Америкăри инженерсем те тĕлĕннĕ. Океан урлă килнĕ пирĕн туссем пĕр хутчен мар «Ол райт!»—«питĕ аван!» тесе каланă.

Летчиксем çав машинăсемпе вĕçме татах та хăвăртрах вĕренсе çитнĕ. Батальоннăй комиссар Голуб, Найденко, Арсеньевпа Столяров капитансем, Америка истребительне икĕ кун хушшинчех вĕренсе çитсе, сывлăшри çапăçусене тухма хатĕр пулнă. Старший лейтенант Смирнов, лейтенант Левин, кĕçĕн лейтенант Лозовой тата ытти нумай летчиксем те çĕнĕ истребителе хăвăрт вĕренсе çитсе алла илнĕ.

Йывăр мар конструкципе тунă, сывлăшра лайăх тытса пыма май паракан Америка истребительне вăйлăн хĕçпăшаллантарнă. Сывлăшри çапăçусене пирĕн «хурчăкасемпе» пĕрле тухса, çĕнĕ самолетсем тăшманшăн аçа-çиçĕм пулса тăрĕç. Техниксемпе инженерсем çĕнĕ самолета чĕререн юратса, тимлĕн пăхаççĕ. Пĕрремĕш рангри çар техникĕ Крючков, 2-мĕш рангри çар техникĕсем — Тютиев, Алферов, Мухин тата Якутин юлташсем пăхакан самолетсем яланах лайăх ĕçлеççĕ.

Аэродром тĕлĕнче пĕрре вĕçсе çавăрăнсан, машинăсем пĕрин хыççăн тепри тавăрăнаççĕ. Вĕсем юрпа витĕннĕ аэродром çине анса лараççĕ. Ноябрьти вичкĕн çил вĕсен çуначĕсем урлă тусанпа вĕтĕ юра вĕçтерет. Америкăран илсе килнĕ самолетсем Совет çĕршывĕн тӳпинче вĕçеççĕ, совет çĕрĕ çине анса лараççĕ. Вĕсен йышĕ малашне кунран-кун ытларах ӳсе пырĕ.

МЕДВЕДОВСКИЙ
(«Красная Звезда» хаçат).

ПИРĔН ЧАÇСЕН КОНТРАТАКИСЕМ

КАЛИНИН ЕНĔ, ноябрĕн 12-мĕш (ТАСС). Пирĕн оборонăн сылтăм флангĕнче 4 кун каярах пуçланса кайнă вăйлă çапăçусем пĕр тамалмасăр пыраççĕ. Хаяр çапăçусенче пысăк çухатусем тӳссе противник темиçе яла йышăнчĕ те, халĕ пĕрех май хăйĕн резервĕсене сывхартса пырать, çапăçăва çĕнĕ те çĕнĕ чаçсене кĕртсе ярать, хăй йышăннă С. пунктран тем пулсан та шоссе тăрăх çурçĕр-хĕвеланăçнелле тухасшăн хыпаланать. Вострухов командирăн боецĕсем противник урса кайса хĕрнине çирĕппĕн сире-сире парахаççĕ, малалла шăтарса кĕнĕ тăшмана пĕтерсе тăкас шутпа хăшпĕр вырăнта вĕсем хăйсем наступление кĕрсе кайнă. Смирнов командирăн чаçĕ, вăйлă çапăçусем хыççăн, ноябрĕн 9-мĕшĕнче каç пулас умĕн халăх пурнакан икĕ пункта тытса илчĕ. Ирхине Смирнов юлташăн боецĕсем, хăйсен ăнăçлă ĕçне аслăлатса пырса, 12 сехет тĕлне Д. тата О. ялĕсене тытса илчĕç. Çапăçăва пирĕн танксем кĕрсе кайрĕç.

З. пункт районĕнче вăйлă тытăçусем пыраççĕ. Пирĕн чаçсем ăна кăнтăртан тата çурçĕртен татса илесшĕн. Ноябрĕн 10-мĕшĕнчи çур кун хушшинче кăна нимĕçсенне çак районра 200 салтак вĕлерсе тăкнă.

Тепĕр участокра пирĕн чаçсем Я. яла кĕрсе вырнаçнă противника атакăларĕç. Нимĕçсем кунта питĕ вăйлăн хирĕç тăчĕç. Ку çапăçура эпир артиллерирен персе нимĕçсенне 20 автомашина тата минометсен батарейине пĕтерсе тăкрăмăр, пĕр танк персе çĕмĕртĕмĕр тата пехотăн пĕр батальонне çити сапаласа ятăмăр.

Сулахай флангра противник пирĕн позицисене атакăлама хăтланса пăхрĕ, анчах та эпир ун çине вăйлăн пеме тытăннă пирки вăл каялла чакрĕ.

Ирхине Калинин районĕнче фашистсем, танксем пулăшнипе тата минометсемпе пулеметсенчен вăйлăн персе тăнипе усă курса, пирĕн чаçсем çине наступлени пуçласа ячĕç те кăнтăр тĕлнелле А. тата П. пунктсене тытса илчĕç, анчах та пирĕннисем контратака туса вĕсене ку пунктсенчен каялла хăваласа кăларчĕç; кунта нимĕçсене хăйсем малтан йышăнса тăнă вырăна сирсе ывăтса, пысăк çухатусем кӳнĕ.

С. районĕнче вăйлă çапăçусем пыраççĕ. Ноябрĕн 8-мĕшĕнче тата 9-мĕшĕн малтанхи çур кунĕнче Хĕрлĕ Çар чаçĕсем çак района савăлланса кĕнĕ противника хирĕç хаяррăн çапăçрĕç. Çак вырăнта çапăçакан пехота группировкине танксемпе вăйлатса, нимĕçсем çурçĕрелле тата çурçĕр-хĕвеланăçнелле наступлени тăвасшăн пулчĕç, анчах пур тĕлте те пирĕннисем вĕсене хирĕç хаяррăн тăчĕç, малалла кайма памарĕç. Ку участокри пĕр çапăçура кăна нимĕç салтакĕсемпе офицерĕсене 200 çын вĕлерсе тăкнă.

Пехотăн 102-мĕш дивизийĕнчи 235-мĕш полкĕн 5-мĕш ротари тыткăна лекнĕ салтак Рейнгольд Масель çапла каласа панă: унăн ротинче 180 çын вырăнне 90 çын кăна юлнă, анчах та ноябрĕн 6-мĕшĕнче С. районĕнче пулнă çапăçура çак юлнисен шутĕнче те çуррине çити вилсе те аманса пĕтнĕ. «Пирĕн рота,—тет Масель, — 12 кун хушши ĕнтĕ вĕри апат çисе курман. Çăкăр виçĕ салтака пĕрле 600 грамм параççĕ. Папирос пачах памаççĕ. Кĕпе-йĕм çук. Кун пек условисенче вăрçма май çук».

Калинин фронтĕнчи боецсемпе командирсем тата политработниксем Сталин юлташăн доклачĕпе Хĕрлĕ Çар парадĕнче каланă сăмахĕ çине çĕнтерӳллĕ ĕçсемпе ответлеççĕ. Федорченко юлташăн чаçĕнче инструктор-пропагандист Тюрин юлташ, боецсене атакăна хавхалантарса илсе кайса, хăй пĕччен 5 фашиста пĕтерсе тăкнă. Автоматчиксен комсомолец Горенко юлташ ертсе пыракан группи противникăн тылне кĕрсе кайса, нимĕç полкĕн штабĕ çине пенĕ, нимĕç салтакĕсемпе офицерĕсене 100 çын ытла пĕтерсе тăкнă.

Виçĕ держава конференцийĕнче пулнă Америка делегацин членĕ Стэндли тухса калани

НЬЮ-ЙОРК, ноябрĕн 12-мĕш. (ТАСС). Юнайтед пресс агентстви пĕлтернĕ тăрăх, Индиана штачĕн промышленноçлă пысăк центрĕнче Гэри хулинче пулнă митингра Стэндли адмирал тухса сăмах каланă. Митингра 4000 çын пулнă. Стэндли адмирал американецсене, Совет Союзĕ вăйлăн кĕрешнине шута илсе, мĕнпур вăя хурса продукци ытларах кăларма чĕннĕ. Малалла вăл çапла каланă: «Мускавра пулнă Америка миссийĕ Совет Союзĕ тăшмана пуçĕпех пĕтериччен çапăçма пăрахас çуккине ĕненсе тăрать. Эпир Мускавран ырă шанчăклă шухăшсемпе тавăрăнтăмăр, мĕншĕн тесен совет çыннисен чун хавалĕ пит те çирĕппине эпир хамăр куçпа курса пĕлтĕмĕр». Стэндли адмирал çавăн пекех тата çакна кăтартса панă: совет медицина персоналĕн тата совет инженерĕсемпе техникĕсен пысăк квалификацийĕ мана пит тĕлĕнтерчĕ,—тенĕ вăл.

Совет авиацийĕ çинчен Англи хаçачĕ çырни

ЛОНДОН, ноябрĕн 12-мĕш. (ТАСС). «Обсервер» хаçатăн обозревателĕ совет авиацийĕ çинчен статья пичетлесе кăларнă.

Октябрĕн юлашки эрни çакăнпа пит палăрса тăрать, тет обозреватель, çав эрнере совет авиацийĕ противник тапăннине вăйлăн сирсе пычĕ. Арьергардри çапăçусем вăхăтĕнче авиацие епле йывăрлăхсем тӳсме лекнипе Англи авиацийĕн Францири опычĕ кăтартса пачĕ. Нимĕç авиацийĕн пĕр чарăнми атакисене çав тери нумай вăхăт хушши хаяррăн сирсе пырса, нимĕç авиацине хирĕç витĕмлĕ контратакăсем туса пырса, совет авиацийĕ сывлăшри çапăçусен чи паха çитĕнĕвĕсене кăтартрĕ тенинче ним пысăклатса калени те çук,—тет обозреватель.—Англичансен истребительнăй авиацийĕн ĕçĕсем Англишĕн пынă çапăçура пысăк вырăн йышăннă пекех, совет авиацийĕн çитĕнĕвĕсем те çар авиацийĕн историйĕнче асра тытма тивĕçлĕ пулса юлĕç».

Чехсен чаçĕсем Бенеш патне янă телеграмма

ЛОНДОН, ноябрĕн 13-мĕш. (ТАСС). «Чехословак» хаçат пĕлтернĕ тăрăх, ССР Союзĕнче чехсенчен йĕркеленекен чаçсем, Чехословаки никама пăхăнса тăман куна уявланă май, Бенеш патне саламлă телеграмма янă. Хăйĕн ответĕнче Бенеш чех салтакĕсене ССР Союзĕ енче татăклă çĕнтерӳ тума сĕннĕ, Совет Союзĕ тăшмана хирĕç тăни тата çĕнтерӳ тăвассине çирĕп шанса тăни сирĕншĕн пример пулса тăмалла, тенĕ.

Октябрьти революци 24 çул тултарнă ятпа совет халăхне саламлани

ТЕГЕРАН, ноябрĕн 12-мĕш. (ТАСС). Октябрьти Социализмлă Аслă Революци 24 çул тултарнă май Иранра совет посольствине Иранри тĕрлĕрен организацисенчен, ют çĕршыв колонисенчен тата уйрăм граждансенчен те саламлă çырусем нумай пынă.

Иранра пурăнакан ассириецсен пысăк ушкăнĕ çапла çырать:

«Эпир, чикĕ леш енче пурăнакан ассириецсем, геройла çапăçакан мĕнпур аслă совет халăхне чĕререн тăванла салам яратпăр. Сирĕн пекех эпир пурте хытă ĕненсе тăратпăр: пирĕнпе туслă нумай нацилле Совет Союзĕпе унăн паттăр Хĕрлĕ Çарĕ, шанчăклă та гениллĕ Сталин ертсе пынипе, витĕмлĕн çапса юнĕçен тискер фашизм тупăкне юлашки пăта кĕртсе лартĕç, ку самант çывăх ĕнтĕ».

СТАМБУЛ, ноябрĕн 12-мĕш. (ТАСС). Турцири литература хаçачĕ «Ени эдэбиат» Октябрьти Социализмлă Аслă Революци 24 çул тултарни çинчен çырнă статьяра çапла çырать: «Совет революцийĕ пуçланнă кун этемлĕх историйĕнче çĕнĕ тапхăр уçса пачĕ. Октябрьти революци 24 çул тултарнине Совет Союзĕ йывăр испытанисен обстановкинче уявласа ирттерчĕ. Халĕ вырăс революцин ывăлĕсем, çĕнĕ совет тĕнчине хӳтĕлесе, геройла кĕрешеççĕ. Вĕсем çинчен эпосла халлапсемпе юрăсем хывма тивĕçлĕ. Çак кунсенче пиншер те çĕршер пин çын хăйсен никама пăхăнманлăхне тата хăйсен малашнехи пурнăçне хӳтĕлеме хăватлă стена пек тухса тăчĕç.

Çак çынсем хăйсен тăван çĕршывĕн интересĕсене пуринчен те ытларах хаклаççĕ. Анчах та мĕн пирки-ха вĕсем тăван çĕршывшăн çавтери хытă тăраççĕ, хăйсен вăй-халне пĕр тĕпчем юлмиччен хурса, апла кăна мар, пурнăçĕсене те пачах шеллемесĕр, хăйсен тăван çĕршывне хӳтĕлеççĕ? Кунта сăлтавĕ акă мĕнре, вăл — çĕнĕ пурнăç, çĕнĕ экономикăпа çĕнĕ культура тунă çынсен патриотизмĕ. Вăрçă çакна кăтартрĕ: совет çыннисене пĕрлĕхе пĕтĕçтерекен патриотизм пек патриотизм тĕнчере урăх пĕр çĕршывра та çук».

* * *

Октябрьти Социализмлă Аслă Революци 24 çул тултарнă май Сталин юлташ ячĕпе çакăн пек телеграмма килнĕ:

ДАРВИНРАН

Эпир Австралин Дарвин хулинчи рабочийĕсем Социализмлă Аслă Революци 24 çул тултарнă ятпа Сире ырă сунса саламлатпăр тата вырăс халăхĕ нацистсене хирĕç тăрса темиçе уйăх хушши геройла çапăçни пире хавхалантарни çинчен Сире пĕлтеретпĕр.

Çурçĕр-Австралири рабочисен союзĕ.

Лăпкă океан çыранĕсене хӳтĕлес тĕлĕшпе тунă канашлу

НЬЮ-ЙОРК, ноябрĕн 13-мĕш. (ТАСС). Ассошиэйтед пресс агентстви пĕлтернĕ тăрăх, Америкăри Пĕрлешӳллĕ Штатсене тата Канадăна хӳтĕлес тĕлĕшпе ĕçлекен пĕрлĕхлĕ управлени канашлу туса ирттернĕ. Çав канашлура Çурçĕр Америкăн Лăпкă океан çыранĕсене хӳтĕлес тĕлĕшпе тухса тăракан мероприятисем çинчен сӳтсе-явнă.

Румынипе Венгри хушшинчи хирĕçӳсем çивĕчленсе пыраççĕ

СТОКГОЛЬМ, ноябрĕн 13-мĕш. (ТАСС). «Свенска дагбладет» хаçат çырнă тăрăх, Румынипе Венгри хушшинчи хирĕçӳсем çивĕчленсех пыраççĕ. Румынсем Венгри территорин чылай пайĕсене Румыни аллине куçарасси çинчен уççăнах ыйтма тытăннă. Çак кунсенче Ар хулинче Венгри диктаторĕн Хорти адмиралăн портретне çунтарса ярас шутпа церемони организациленĕ.

Пирĕн самолетсем Кенигсберг тата Рига çине вĕçсе пыни

Ноябрĕн 12-мĕшĕнче совет самолечĕсем Кенигсберг тата Рига çине вĕçсе пырса тапăннă. Çав хуласенчи çар объекчĕсем çине вут тивретекен тата фугаснăй бомбăсем пăрахнă. Взрывсемпе пушарсем пулнине палăртнă.

Нимĕç самолечĕсем Мускав çине вĕçсе пыни

Ноябрĕн 12-мĕшĕнче кăнтăрла тата ноябрĕн 13-мĕш ыран тенĕ чух çĕрле нимĕçсен темиçе самолечĕ, хула районне кĕрсе кайса, çар объекчĕсем пулман вырăнсенче фугаснăй бомбăсем тĕлли-паллисĕр пăрахса хăварнă. Жертвăсем пур.

Геббельс нимĕç халăхне тӳсме чĕнет

НЬЮ-ЙОРК, ноябрĕн 13-мĕш. (ТАСС). «Нью-Йорк таймс» хаçатăн Берлинри корреспонденчĕ пĕлтернĕ тăрăх, Германин эрнере пĕрре тухса тăракан «Дас Рейх» хаçачĕн черетлĕ номерĕнче нимĕç халăхне тӳсме чĕнекен тата ăна хĕрхенӳсĕр вăрçăн йывăрлăхĕсем çинчен асăрхаттаракан Геббельс статьине пичетлесе кăларнă. Геббельс сăмахĕ тăрăх, поражени тӳсес пулсан нимĕçсен халичченхи пек мар пысăкрах йывăрлăхсем тӳссе ирттермелле пулать. Çĕнтерӳ тума мĕн кирлине пурне те тумалла, анчах çав çĕнтерӳ хăçан пуласси çинчен ыйту пама кирлĕ мар»—тесе çырать вăл.

Корреспондент çакна паллă тăвать: нацистсем «халиччен «çĕнĕ йĕрке» тăвасси çинчен яланах каланă пулсан, халĕ вĕсем поражени тӳсессинчен сыхланма кирли çинчен малтанхи хут пуçласа калаçаççĕ».

Статья сивĕ хĕлĕн малтанхи эрнисем пуçланнă тапхăрта, таварсемпе куллен кирлĕ продуктсем пачах çитсе пыман тапхăрта тата налогсем ӳснĕ тапхăрта пичетленсе тухнă.

Турци хаçачĕ Геббельс статьи çинчен мĕн çырать

СТАМБУЛ, ноябрĕн 13-мĕш. (ТАСС). Геббельсăн «Дас Рейхри» статьине комментари парса, Турцин паллă журналисчĕ Ялчин «Ени сабах» хаçатра çапла çырать: Геббельс статьинче Германи халăхне татах та чăтăмларах пулма чĕнсе каланă. «Октябрь уйăхĕн пуçламăшĕнче тухса каланă Гитлер сăмахне пурте астăваççĕ,—тесе çырать Ялчин,—ун чухне вăл Совет Союзĕн вăйне шута илмен, тесе йышăннă. Çавăн чухне Гитлер, ку вăхăтран пуçласа юлашки тата татăклă наступлени пуçланчĕ, çав наступлени Совет Союзне çĕмĕрсе тăкасси патне илсе çитерет, тесе пĕлтернĕ. Гитлер кунта та йăнăшрĕ. Геббельс статьи 5 эрне хушши пысăк наступлени тунин итогĕсем нимĕçсене савăнтарманнине кăтартса парать. Халĕ вара Геббельс мĕн çĕнтерӳ тăвиччен кĕрешме тата ĕçлеме чĕнет. Юлашкинчен тин Геббельс, иртнĕ уроксене шута илсе, Совет Союзне татăклăн тата хăвăрт çĕнтерессси çинчен шантарса калама хăяймасть. Анчах Германие пысăк çухатусем тӳстернĕ вăрçăн вĕçне Геббельс хăй те палăртма хăюлăх çитерейместь».

Гестаповецсем политикăллă беженецсене вăрлани

НЬЮ-ЙОРК, ноябрĕн 11-мĕш. (ТАСС). «Нью-Йорк геральд трибюн» хаçат пĕлтернĕ тăрăх, беженецсене пулăшас тĕлĕшпе ĕçлекен пĕтĕм тĕнчери организацин Европăри секцин руководителĕ Фрай, Лиссабонран килнĕскер, юлашки икĕ уйăх хушшинче гестапо Лиссабонра фашизма хирĕçле паллă беженецсене 10 çынна вăрланă, тесе пĕлтернĕ. Гестаповецсем çавнашкал Францин оккупацилемен зонинче те антифашистсене тăтăшах вăрлаççĕ. Испания çак ĕçре нимĕçсене пулăшать. Фрай сăмахĕ тăрăх, нимĕçсем Францири лагерьсенче пурăнакан беженецсен одеалĕсене хĕвелтухăç фронта яма турта-турта илеççĕ.

Крепоçа хупнă

ЖЕНЕВА, ноябрĕн 12-мĕш. (ТАСС). Петэн распоряженийĕ тăрăх, Даладьене, Блюма тата Гамелена Буательри тĕрмерен Пиренейри Порталь крепоçне самолетпа илсе кайнă, вĕсене унта хупса усраççĕ.

Пахча-çимĕçсемпе сутă тăвас ĕçе йĕркелемелле

Пирĕн республикăри колхозсем кăçалхи çул пысăк тухăçлă пахча-çимĕç туса илчĕç. Çав пахча-çимĕçсене сельпосемпе магазинсенче хĕл каçа суту-илӳ тумалăх хатĕрлеме пур майсем те пулнă. Анчах уйрăм организацисем çак ĕçе вăхăтра çине тăрса туса пыман. Пахча-çимĕçсемпе тата вырăнти ытти таварсемпе сутă тăвасси хальхи вăхăтра суту-илӳ организацисен пысăк задачи пулса тăрать. Ишлей районĕнчи Васликасси сельповĕ çак задачăна çителĕклĕ таран ăнланса илмен-ха. Вăл виççĕмĕш кварталта вырăнти таварсене 1.126 тенкĕлĕх кăна хатĕрлесе сутнă.

Районсенчи чылай суту-илӳ организацийĕсем хăйсен ĕçне лайăх йĕркелесе, тавар çаврăнăш планне кварталтан квартала ытлашшипех тултарса пыраççĕ. Ишлей раймагĕ виççĕмĕш квартал планне 109 процент тултарнă. Раймаг продавецĕ Моисеев юлташ суту-илӳ ĕçĕнче темиçе çул ĕçлет. Вăл хăйĕн ĕçне юратса тăвать, таварсене тирпейлĕн тыткалать. Яланах потребительсемпе кăмăллăн пулса, культурăшăн тăрăшса ĕçлет.

Çавăн пекех Акрамово тата ытти сельпосем те виççĕмĕш квартал планне ытлашшипех тултарнă. Ишлей сельпо председателĕ пахча-çимĕçсене хатĕрлес ĕçе лайăх организациленĕ. Вăл район центрĕнчи пур учрежденисемпе организацисене те пахча-çимĕç продукчĕсене вăхăтра тăрататать. Больницăна, ача яслисене пахча-çимĕç продукчĕсене çителĕклĕ таран тăратнă та ĕнтĕ. Сельпон пĕр çитменлĕхĕ вăл — хатĕрленĕ пахча-çимĕçсене пăхса усрама овощехранилище туманни.

Хыркасси сельповĕ те пахча-çимĕç хатĕрлес ĕçе йĕркеллĕн туса пырать. Сельпо председателĕ Федотов юлташ, пахча-çимĕç хатĕрленисĕр пуçне, 9 тонна кăмпа пуçтарса тăварланă. Хатĕрленĕ пахча-çимĕçсене тирпейлĕн усрама çĕнĕ çурт туса лартнă. Çапах та ку сельповăн та çитменлĕхсем пур. Сельпо столовăйĕсенчи работниксем хушшинче ĕçе çителĕклĕ организацилемен. Столовăйри уйрăм работниксем çĕрулми шуратма ӳркеннипех тепĕр чухне начар пахалăхлă апат пĕçереççĕ. Хăш сельпосенчи работниксем куллен кирлĕ япаласене турттарса килес тĕлĕшпе сӳрĕккĕн ĕçлеççĕ.

Çакнашкал çитменлĕхсем вырăнти работниксем мирлĕ вăхăтри пек ĕçлесе пынинчен килет. Суту-илӳ ĕçне вăрçă вăхăтне тивĕçлĕ пек туса пымалла.

И. ПАВЛОВ.

Хурт-хăмăр утарĕ колхоза пысăк тупăш парать

Хурт-хăмăр ĕрчетес ĕçре палăрнă В. Воронцов юлташ Крупская ячĕпе тăракан колхоз утарĕнче ĕçлет. Ку утар Йĕпреç хыçĕнчи вăрманта вырнаçнă. Йĕри-тавра вăрман. Утар вырнаçнă илемлĕ уçланкă çывăхĕнчен инçех те мар Кушлавăш шывĕ юхса выртать.

Малтанхи вăхăтра Крупская ячĕпе тăракан колхоз утарĕнче тунката вĕллесенче пурĕ 14 çемье пулнă. Воронцов юлташ хурт-хăмăрсене пăхас ĕçе наука кăтартнă пек туса пыма пуçланă, кĕнекесем тăрăх вĕреннине хăйĕн практикăллă ĕçĕнче пурнăçа кĕртсе пынă.

Çапла майпа утар çултан-çул ӳссе вăйланса пынă. Халĕ колхозăн икĕ утар—пурĕ 240 çемье хурт-хăмăр шутланать. Малтанхи çулсенче кашни вĕлле пуçне 35—40-шер килограмм пыл илнĕ пулсан, Воронцов юлташ 1939 çулта чи вăйлă çемьесенчен 200-шер килограмм ытла пыл илнĕ. Çак çемьесене вăл рекордлă çемьесем тесе ят панă. Рекордлă çемьесем унăн утравĕнче çултан çулах йышланса пынă.

Кăçал вăл ертсе пыракан утарти 163 çемье колхоза 80 пин тенкĕлĕх тупăш панă. Колхоз государствăна икĕ центнер ытла пыл панă, кашни çемье валли хĕл каçма 18-шар килограмм, хурт-хăмăрсене çуркунне апат пама 700 килограмм тата страховой фонд уйăрса хăварнă. Çакăн хыççăн колхозниксене ĕçкунĕсем тăрăх пыл уйăрса панă.

В. АНДРЕЕВ.

ПАРСА ТАТРĔÇ

ОКТЯБРЬСКОЕ. Хуракассинчи «Социализм», Наратъялĕнчи «Красное Сормово», Вăрманкассинчи «Культура» тата Карапашри «Волгарь» колхозсем государствăна çĕрулми парса татрĕç.

Ф. НИКОЛАЕВ.

Артельсенчи стахановецсем

СĔМĔРЛЕ. (**«Чăваш Коммуни» корр.**). Чылай артельсем Октябрь уявĕ умĕнхи социализмлă ăмăртăва сарса пынă май хăйсен ĕçĕнче татăклă улшăнусем турĕç. Вĕсем Октябрь уйăхĕн планне срокчен тултарчĕç, ĕç тухăçлăхне ӳстерчĕç.

Ĕç тухăçлăхне ӳстерсе ĕçлес, çавăнпа пĕрлех продукцин пахалăхне лайăхлатса пырас тĕлĕшпе стахановецсемпе стахановкăсем çĕнĕ çитĕнӳсем тăваççĕ. Уйрăмах вĕсем васкавлă заказсене пурнăçлас тĕлĕшпе паллă çитĕнӳсем тăваççĕ.

Ширшов ячĕпе тăракан артель коллективĕ юлашки вăхăтра тĕрлĕ заказсене тунă çĕрте ĕçлерĕ. Уйрăм стахановецсем васкавлă заказсене хăвăрт пурнăçлас тесе смени-сменипе цехран тухмасăр ĕçлерĕç. Сăмахран, Клячкина юлташ ертсе пыракан цехри Пичугина, Гущина, Ратникова тата Вахлачева юлташсем уйрăм кунсенче 13—15 сехет хушши производствăра ĕçленĕ. Вĕсем пурте Октябрь уявне кулленхи ĕç нормисене 150—200 процент тултарса пынипе кĕтсе илчĕç.

М. Соловьева бригадир пулса ĕçлекен цех та лайăх результатсем кăтартать. Уйрăм работницăсем (Пичугина юлташ т. ыт. те) яланах икшер норма тултараççĕ. Цех коллективĕ кулленех ĕç тухăçлăхне 10 процент ӳстерсе пымалли обязательствăна ытлашшипех пурнăçа кĕртсе пырать.

Инвалидсен артелĕнчи стахановецсем те Октябрьти Социализмлă Аслă Революци 24 çул тултарнине ĕçре çĕнĕ çитĕнӳсем тунипе кĕтсе илчĕç. Васкавлă заказсем тунă çĕрте ĕçлекенсем Г. Маркелов, Е. Кочуйков, Титанов т. ыт. те вăхăта пăхмасăр, нормăсене ирттерсе ĕçлерĕç. Çĕвĕ цехĕн начальникĕ Коровников юлташ икĕ смена валли çителĕклĕ таран материалсем хатĕрлес, ĕçре простойсем ан пултăр тесе, хăй закройщик вырăнĕнче тăрса ĕçлерĕ. Вăл халĕ те 12—13 сехет хушши цехран тухмасăр ĕçлет.

Çак артель членĕсем Л. Квятковская, К. Герасимова, А. Масленин, Г. Потапов юлташсем те нормăна 150—180 процент тултараççĕ.

* * *

Районри апат-çимĕç комбинатĕнче плана тултарас тĕлĕшпе премĕк цехĕн коллективĕ уйрăмах лайăх ĕçлет. Коллектив октябрь уйăхĕн планне ытлашшипех тултарчĕ. Сăмахран, премĕк туса кăларас тĕлĕшпе вăл уйăх планне 119 процент ытларах тултарнă. Цехри Гороховпа Матвеев юлташсен сменисем кашни кунах планран ирттерсе темиçе вуншар килограмм премĕк туса кăлараççĕ.

Комбинат коллективĕ пахча-çимĕçсем хатĕрлес ĕçе анлăн сарса пырать. План тăрăх кăçал унăн 6 тонна кăмпа тăварламалла пулсан, паянхи куна 6,5 тонна хатĕрленĕ. Кунсăр пуçне тата вăл 100 килограмм сухан типĕтнĕ.

Хар. ЛИСИН.

Ответлă редактор В. Я. ЯКОВЛЕВ.

РЕДАКЦИ АДРЕСĔ: г. Чебоксары, ул. Володарского, 5, Дом печати. ТЕЛЕФОНСЕМ: редакторăн — 0—67, редактор заместителĕн — 3—97, редакци секретарĕн — 4—40, пропаганда пайĕн — 4—97, парти пурнăç пайĕн — 7—97, ялхуçалăхĕпе промышленность пайĕсен — 0—88, çырусемпе рабселькорсен пайĕн — 2—30, дежурнăйăн — 6—23, «Ленин çулĕпе» журналăн — 0—85, издательство конторин—0—23.

НТ 7138

Гор. Чебоксары, типография № 1 Управления издательства и полиграфии при СНК ЧАССР, Заказ № 557. Ф. б. 58—84 п. л.